

Marja Bešter Turk in Martina Križaj Ortar

Gradim slovenski jezik 4

Gradim slovenski jezik 5

Gradim slovenski jezik 6

Slovenščina za vsak dan 7

Slovenščina za vsak dan 8

Slovenščina za vsak dan 9

PRIROČNIK ZA UČITELJE – UVOD

ZA SLOVENŠČINO V 4., 5., 6., 7., 8. IN 9. RAZREDU OSNOVNE ŠOLE

Marja Bešter Turk in Martina Križaj Ortar

Gradim slovenski jezik 4

Gradim slovenski jezik 5

Gradim slovenski jezik 6

Slovenščina za vsak dan 7

Slovenščina za vsak dan 8

Slovenščina za vsak dan 9

PRIROČNIK ZA UČITELJE – UVOD

ZA SLOVENŠČINO V 4., 5., 6., 7., 8. IN 9. RAZREDU OSNOVNE ŠOLE

Uredila: Dubravka Berc Prah

Direktor produkcije: Klemen Fedran

Izdala in založila: Založba Rokus Klett, d. o. o.

Za založbo: Maruša Kmet

Oblikovna izvedba in prelom: Janez Kotar

1. izdaja

Ljubljana 2009

Vse knjige in dodatna gradiva Založbe Rokus Klett
dobite tudi na naslovu www.knjigarna.com.

Prva izdaja: 1998

© 2009 Založba Rokus Klett, d. o. o. Vse pravice pridržane.

Založba Rokus Klett, d. o. o.
Stegne 9 b
1000 Ljubljana
Telefon: 01/513 46 00
Faks: 01/513 46 99
Brezplačni telefon: 080 1990
E-pošta: rokus@rokus-klett.si
www.rokus-klett.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.163.6:37.091:373.3(035)

GRADIM slovenski jezik 4, Gradim slovenski jezik 5, Gradim slovenski jezik 6, Slovenščina za vsak dan 7, Slovenščina za vsak dan 8, Slovenščina za vsak dan 9. Priročnik za učitelje - uvod [Elektronski vir] : za slovenščino v 4., 5., 6., 7., 8. in 9. razredu osnovne šole / uredila Dubravka Berc Prah. - 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Rokus Klett, 2009

Način dostopa (URL): <http://www.devetletka.net>

ISBN 978-961-209-902-2
1. Berc-Prah, Dubravka

248559360

KAZALO

	Str.
1 Uvodni del	3
1.1 Kaj je sporazumevalna zmožnost in iz česa sestoji?	4
1.1.1 Motiviranost za sprejemanje in sporočanje	4
1.1.2 Stvarno znanje	5
1.1.3 Jezikovna zmožnost	5
1.1.4 Zmožnost nebesednega sporazumevanja	5
1.1.5 Pragmatična/slogovna zmožnost	5
1.1.6 Metajezikovna zmožnost	6
1.2 Kako razvijamo sporazumevalno zmožnost pri pouku?	6
1.2.1 Učenci sodelujejo v vodenih pogovorih o sebi, jezikih, narodih in državi	8
1.2.2 Učenci sprejemajo (poslušajo/gledajo/berejo), razčlenjujejo in vrednotijo besedila raznih vrst	9
1.2.3 Učenci tvorijo (govorijo/pišejo) besedila raznih vrst	15
1.2.4 Učenci sistematično razvijajo gradnike/sestavine sporazumevalne zmožnosti	17
1.3 Kako preverjamo/ocenjujemo sporazumevalno zmožnost?	19
1.3.1 Preverjanje/ocenjevanje zmožnosti kritičnega razumevanja besedil	20
1.3.2 Preverjanje/ocenjevanje zmožnosti tvorjenja besedil	21
1.3.3 Preverjanje/ocenjevanje razvitosti gradnikov/sestavin sporazumevalne zmožnosti	21
2 Predstavitev učnih kompletov	27
2.1 Samostojni delovni zvezek ali učbenik in delovni zvezek	27
2.2 DVD	29
2.3 Priročnik za učitelje	29
2.3.1 Uvodna predstavitev učne enote	29
2.3.2 Temeljna vprašanja enote	30
2.3.3 Cilji enote	30
2.3.4 Tema enote	30
2.3.5 Samovrednotenje učenca/učenke	32
2.3.6 Samovrednotenje učitelja/učiteljice	33
2.3.7 Viri	36
2.3.8 Predlog nalog za preverjanje	36
2.3.9 Predlog dodatnih besedil	36
VIRI	36
LITERATURA	36

1 Uvodni del

Učni kompleti *Gradim slovenski jezik 4, 5 in 6* ter *Slovenščina za vsak dan 7, 8 in 9* so namenjeni delu pri predmetu slovenščina v drugem in tretjem triletju osnovne šole, in sicer pri jezikovnem pouku. Nastali so zato, da bi učiteljem/učiteljicam* pomagali pri uresničevanju ciljev, ki so navedeni v učnem načrtu.

Temeljna cilja sodobnega jezikovnega pouka pri predmetu slovenščina sta dva:

- oblikovanje in razvijanje osebne, narodne in državljanske identitete ter
- razvijanje sporazumevalne zmožnosti v slovenskem (knjižnem) jeziku.

Ob tem pa naj učenci razvijajo še druge ključne zmožnosti, npr.

- socialno zmožnost oz. zmožnost sodelovanja,
- estetsko zmožnost,
- kulturno zmožnost,
- medkulturno zmožnost,
- samoiniciativnost,
- zmožnost kritičnega presojanja svojega ravnanja in sporazumevanja ter ravnanja in sporazumevanja drugih ljudi,
- zmožnost vrednotenja svojega mnenja,
- zmožnost doživljanja in izražanja svojih čustev,
- ustvarjalnost,
- podjetnost (ta je vezana na obliko dela – načrtovanje dela, razdelitev nalog, izbiro strategije reševanja naloge ..., torej gre za delo v dvojicah in manjših skupinah ter tudi za individualno delo),
- raziskovanje,
- informacijsko pismenost (ta vključuje uporabo knjižnice, knjižnih in drugih virov),
- digitalno pismenost (gre za ozaveščanje in presojanje uporabe in zlorabe digitalne tehnologije; iskanje, izbiranje, izmenjavanje, obdelavo in uporabo podatkov pri tvorjenju besedila; elektronsko dopisovanje; oblikovanje besedila z računalnikom),
- empatično zmožnost oz. zmožnost vživljanja v nove sporazumevalne okoliščine,
- zmožnost logičnega mišljenja,
- učenje učenja,
- zmožnost uporabe znanja v vsakdanjem življenju,

* Priročnik je namenjen učiteljicam in učiteljem. V njem je (razen v rubrikah Samovrednotenje učenca/učenke in Samovrednotenje učitelja/učiteljice) uporabljena le oblika za moški spol. V slovenščini namreč velja pravilo, da je moški spol nezaznamovan; to pomeni, da nam ni treba uporabljati oblik za oba spola (dosledna raba dvojnih oblik bi otežila razumevanje besedila).

- zmožnost reševanja problemov,
- zmožnost načrtovanja postopkov za izboljšanje svojega dela, izdelka, sodelovanja
- idr.

1.1 Kaj je sporazumevalna zmožnost in iz česa sestoji?

Sporazumevalna zmožnost je zmožnost kritičnega sprejemanja besedil raznih vrst ter zmožnost tvorjenja ustreznih, razumljivih, pravih in učinkovitih besedil raznih vrst.

Sestoji iz naslednjih gradnikov/sestavin:

- iz motiviranosti za sprejemanje in sporočanje,
- iz stvarnega znanja prejemnika in sporočevalca,
- iz jezikovne zmožnosti prejemnika in sporočevalca,
- iz zmožnosti nebesednega sporazumevanja prejemnika in sporočevalca,
- iz pragmatične/slogovne zmožnosti prejemnika in sporočevalca,
- iz metajezikovne zmožnosti prejemnika in sporočevalca.

Kaj pomenijo ti gradniki/sestavine sporazumevalne zmožnosti?

1.1.1 Motiviranost za sprejemanje in sporočanje

Človeško sporazumevanje (tj. sprejemanje in tvorjenje besedil) je zavestno dejanje; človek se zanj odloči, torej se odzove na svoje hotenje po sporazumevanju. Kot vsako človekovo zavestno dejanje je tudi sporazumevanje namerno dejanje. Človek namreč sprejema besedila z določenim namenom, npr. da bi prepoznal zvoke, njihov izvor in pomen, da bi našel določen podatek, da bi si zapomnil čim več podatkov ipd.; zato ločimo več vrst poslušanja (npr. razločujoče poslušanje, razčlenjujoče poslušanje, poslušanje z razumevanjem, kritično poslušanje) in več vrst branja (npr. selektivno branje, branje s preletom, podrobno branje). Tudi naše sporočanje (oz. tvorjenje besedila) poteka z določenim namenom, npr. da bi vplivali na naslovnikovo vednost, prepričanje, vrednotenje, doživljanje, ravnanje ipd.; zato ločimo več vrst sporočanja (npr. prikazovanje, zagotavljanje, vrednotenje, pozivanje, poizvedovanje ipd.). Skratka, sprejemanje in tvorjenje besedila lahko potekata le, če se človek zanju odloči, torej če ima željo/hotenje po sporazumevanju – če je zanju motiviran.

1.1.2 Stvarno znanje

Besedila, ki jih sprejemamo oz. tvorimo, o nečem govorijo. Če o temi tujega ali svojega besedila veliko vemo, hitreje in učinkoviteje sprejemamo oz. tvorimo besedilo. Zato je za uspešno sporazumevanje pomembno tudi stvarno/enciklopedično znanje – to je rezultat prejemnikovih/sporočevalčevih stvarnih in besedilnih izkušenj, njegovih interesov, njegove spoznavne zmožnosti (tj. zmožnosti opazovanja, pomnjenja, logičnega mišljenja, sklepanja, presojanja, ustvarjanja, uporabe ...) ipd.

1.1.3 Jezikovna zmožnost

Človek je edino bitje, ki se sporazumeva z besednim jezikom. Zato je za učinkovito sporazumevanje zelo pomembno obvladanje oz. znanje danega besednega jezika. Ker besedni jezik sestoji iz besed ter iz pravil za njihovo povezovanje/skladanje v višje enote (npr. v povedi) in iz pravil za njihovo slušno oz. vidno oblikovanje, je človekova jezikovna zmožnost zgrajena iz poimenovalne/slovarske, upovedovalne/skladenjske/slovnične, pravorečne in pravopisne zmožnosti.

- Poimenovalna/slovarska zmožnost pomeni za prejemnika zmožnost razumevanja besed in besednih zvez, za sporočevalca pa zmožnost poimenovanja bitij, stvari, njihovih lastnosti, dejanj ...
- Upovedovalna/skladenjska/slovnična zmožnost je za prejemnika zmožnost razumevanja logičnih razmerij v povedi in v zvezah povedi, za sporočevalca pa zmožnost razumevanja/prepoznavanja logičnih razmerij v stvarnosti ter izražanja teh razmerij v povedi in v zvezah povedi.
- Pravorečna zmožnost pomeni obvladanje prvin in pravil knjižne izreke.
- Pravopisna zmožnost pa pomeni obvladanje prvin in pravil pisanja danega jezika.

1.1.4 Zmožnost nebesednega sporazumevanja

Ta sestavina sporazumevalne zmožnosti obsega razumevanje nebesednih sporočil in nebesednih spremljevalcev govorjenja/pisanja ter tvorjenje nebesednih sporočil in smiselno uporabo nebesednih spremljevalcev govorjenja/pisanja.

1.1.5 Pragmatična/slogovna zmožnost

Sprejemanje in tvorjenje besedila potekata v danih okoliščinah, zato mora prejemnik oz. sporočevalec pri sprejemanju oz. tvorjenju besedila razmišljati tudi o okoliščinah, v katerih je nastalo besedilo oz. v katerih bo besedilo sprejeto, ter se mora nanje ustrezno odzvati

– okoliščine mora upoštevati pri razumevanju oz. tvorjenju besedila (le tako bo prejemnik besedilo ustrezno razumel, sporočevalec pa tvoril ustrezno besedilo).

1.1.6 Metajezikovna zmožnost

Za učinkovito sporazumevanje je potrebno tudi teoretično znanje o sprejemanju in sporočanju (npr. o načelih, fazah/strategijah), o besedilu (npr. o merilih besedilnosti, o značilnostih dane besedilne vrste), o jeziku (npr. o pomenskih, oblikovnih, zgradbenih ... lastnostih besed in povedi, o slovničnih, pravorečnih in pravopisnih pravilih), o slogu (npr. o slogovni vrednosti besed in povedi) ipd. To je zmožnost razumevanja in ponazarjanja jezikoslovnih pojmov, zmožnost uporabe jezikoslovnih izrazov, zmožnost predstavljanja slovničnih, pravorečnih, pravopisnih in slogovnih pravil danega jezika ipd. Metajezikovna zmožnost je torej sestavina sporazumevalne zmožnosti oz. je "v službi" sporazumevanja – omogoča namreč učinkovitejše sporazumevanje.

1.2 Kako razvijamo sporazumevalno zmožnost pri pouku?

Sporazumevalno zmožnost razvijamo pri pouku sistematično (ne razvija se kar spontano!) in transakcijsko (ne pa transmisijsko) – to pomeni, da učitelj ne posreduje učencem svojega znanja o vrstah, lastnostih, sestavi ... besedil ipd., učenci pa so pri tem bolj ali manj pasivni, temveč nasprotno: dejavni so predvsem učenci – ti opazujejo dani jezikovni pojav, ga primerjajo z drugimi, prepoznavajo njegovo vlogo ter njegove pragmatične, zgradbene in oblikovne značilnosti, predstavljajo njegove značilnosti, pridobljeno znanje pa uporabijo v novih okoliščinah.

Kaj delajo učenci pri jezikovnem pouku?

1. Sodelujejo v vodenih pogovorih o sebi, jezikih, narodih in državah, in sicer zato, da bi oblikovali in razvijali osebno, narodno in državljsko identiteto.
2. Sprejemajo (poslušajo/gledajo/berejo), razčlenjujejo in vrednotijo besedila, in sicer:
  - dvogovorna besedila (tj. pogovore in dopise) raznih vrst, in sicer zato, da bi
    - razvijali zmožnost sodelovanja v neuradnem in uradnem pogovarjanju in dopisovanju,
    - razvijali zmožnost vrednotenja tujih pogovorov in dopisov ter utemeljevanja svojega mnenja,
    - razvijali zmožnost doživljanja tujih pogovorov in dopisov ter izrekanja svojih občutij,
    - spoznavali in si uzaveščali načela uspešnega pogovarjanja in dopisovanja,

- spoznavali in si uzaveščali razne strategije pogovarjanja in dopisovanja,
  - spoznavali in si uzaveščali tipično zgradbo danih vrst pogovorov in dopisov;
  - enogovorna besedila raznih vrst (in objavljena v raznih medijih), in sicer zato, da bi
    - razvijali zmožnost razumevanja enogovornih besedil raznih vrst,
    - razvijali zmožnost vrednotenja tujih enogovornih besedil in utemeljevanja svojega mnenja,
    - razvijali zmožnost doživljanja tujih enogovornih besedil in izrekanja svojih občutij,
    - vrednotili zmožnost sprejemanja enogovornih besedil,
    - spoznavali in preizkušali razne strategije sprejemanja besedila,
    - spoznavali in si uzaveščali razne strategije sporočanja,
    - spoznavali in si uzaveščali načela uspešnega govornega nastopanja in pisanja enogovornih besedil,
    - spoznavali in si uzaveščali tipično zgradbo danih besedilnih vrst.
  - 3. Tvorijo (govorijo/pišejo) besedila, in sicer
    - dvogovorna besedila raznih vrst, in sicer zato, da bi
      - razvijali zmožnost tvorjenja ustreznih, razumljivih, pravih in učinkovitih neuradnih in uradnih pogovorov in dopisov,
      - preizkušali razne strategije pogovarjanja in dopisovanja,
      - udeležali načela uspešnega pogovarjanja in dopisovanja,
      - vrednotili svoje pogovore in dopise ter svojo zmožnost pogovarjanja in dopisovanja;
    - enogovorna besedila raznih vrst, in sicer zato, da bi
      - razvijali zmožnost tvorjenja ustreznih, razumljivih, pravih in učinkovitih enogovornih besedil raznih vrst,
      - preizkušali razne strategije sporočanja,
      - udeležali načela uspešnega govornega nastopanja ali pisanja enogovornih besedil,
      - vrednotili svoja enogovorna besedila in svojo zmožnost tvorjenja enogovornih besedil.
  - 4. Sistematično razvijajo gradnike/sestavine sporazumevalne zmožnosti, in to zato, da bi
    - bolje razumeli tuja besedila in
    - tvorili ustrežnejša, razumljivejša, pravilnejša in učinkovitejša besedila.
- Razvijanje gradnikov/sestavin sporazumevalne zmožnosti vključuje razvijanje jezikovne zmožnosti (tj. poimenovalne, upovedovalne, pravorečne in pravopisne), pragmatične in metajezikovne zmožnosti ter zmožnosti nebesednega sporazumevanja.

Naštete dejavnosti učencev si oglejmo podrobneje.

1.2.1 Učenci sodelujejo v vodenih pogovorih o sebi, jezikih, narodih in državah

To pomeni, da opazujejo sebe in svoje jezikovno okolje ter se pogovarjajo

- o vrstah, prvinah, značilnostih in vlogi besednega in nebesednega jezika,¹
- o svojem odnosu do svojega prvega jezika in do slovenščine,²
- o spoznavnih, duševnostnih in pragmatičnih prednostih maternega/prvega pred tujim jezikom,³

1 Prim.

22. Ob Blejskem jezeru visijo naslednji piktogrami.

Kaj pomenijo?

(N. Cajhen idr. 2009 a: 33)

2 Prim.

Preglednico dopolni tako, da pod oceno, s katero se strinjaš, napišeš x.

Zadnje štiri ocene naj zaznamujejo samo učenci, katerih prvi jezik ni slovenščina.

	<i>zelo slabo</i>	<i>slabo</i>	<i>dobro</i>	<i>zelo dobro</i>
<i>Govorjena slovenska besedila razumem</i>				
<i>Zapisana slovenska besedila razumem</i>				
<i>Slovensko govorim</i>				
<i>Slovensko pišem</i>				
<i>Govorjena besedila v svojem prvem jeziku razumem</i>				
<i>Zapisana besedila v svojem prvem jeziku razumem</i>				
<i>V svojem prvem jeziku govorim</i>				
<i>V svojem prvem jeziku pišem</i>				

Preberi naslednje trditve; nato v vsaki obkroži ustrezno besedo.

V slovenščini imam največ težav s poslušanjem/govorjenjem/branjem/pisanjem.

V slovenščini imam najmanj težav s poslušanjem/govorjenjem/branjem/pisanjem.

Učenci, katerih prvi jezik ni slovenščina, naj preberejo še naslednje trditve in v vsaki obkrožijo ustrezno besedo.

Če so besedila govorna v mojem prvem jeziku, jih razumem bolje/slabše kot v slovenščini.

Če so besedila napisana v mojem prvem jeziku, jih razumem bolje/slabše kot v slovenščini.

Svoj prvi jezik govorim bolje/slabše kot slovenščino.

3 Prim.

4. Kateri je tvoj prvi jezik?

S kom vse se pogovarjaš v njem?

Kdaj si bolj sproščen: kadar govoriš v svojem prvem jeziku ali v katerem drugem?

Kako bi se počutil, če bi ti kdo prepovedal uporabljati tvoj prvi jezik?

Zakaj?

(N. Cajhen idr. 2009 c: 17)

- o posebnem položaju slovenščine in drugih jezikov v Republiki Sloveniji,⁴
- o jezikih, s katerimi smo v neposrednem (zemljepisnem) in posrednem (kulturnem) stiku,
- o knjižnem in neknjižnem jeziku ter okoliščinah njune rabe ipd.⁵

1.2.2 Učenci sprejemajo (poslušajo/gledajo/berejo), razčlenjujejo in vrednotijo besedila raznih vrst

Sprejemanje besedil poteka v treh fazah, zato je treba posebej izpostaviti dejavnosti *pred* sprejemanjem, *med* njim in *po* njem.

Pred sprejemanjem učence umirimo in motiviramo za poslušanje/branje, npr. tako, da napovemo temo besedila, da se z njimi pogovarjamo o njihovih izkušnjah, predznanju in

4 Prim.

39. Poveži.

V delu Prekmurja sta uradna jezika

V delu slovenske Istre sta uradna jezika

slovenščina in italijanščina.

slovenščina in madžarščina.

(N. Cajhen idr. 2009 c: 15)

5 Prim.

5. Dopolnjeno pravilo iz 4. naloge povzemi s preglednico.

SLOVENSKI JEZIK		
KNJIŽNI JEZIK		_____
_____ JEZIK	KNJIŽNI POGOVORNI JEZIK	
<ul style="list-style-type: none"> – govorno nastopanje – pisanje spisov – dopisovanje z uradnimi osebami 	<ul style="list-style-type: none"> – pogovarjanje z ljudmi iz oddaljenih krajev 	<ul style="list-style-type: none"> – pogovarjanje s prijatelji in domačini – _____ s prijatelji

(N. Cajhen idr. 2009 c: 39)

pričakovanih, da skupaj razložimo manj znane besede iz besedila, ki ga bodo poslušali/brali ipd.⁶

Med sprejemanjem besedila se učenci osredotočijo na besedilo, skušajo si zapomniti čim več podatkov ter oblikujejo svoje stališče do besedila oz. svoje doživljanje besedila. (Učenci v 2. triletju si med poslušanjem/branjem še ne morejo delati zapiskov/izpiskov, v 3. triletju pa to že lahko poskušajo.)

Po sprejemanju besedila učenci razčlenjujejo besedilo in potek sprejemanja.

Razčlemba besedila poteka tako, da učenci v besedilu, ki so ga poslušali/gledali/prebrali, prepoznajo razne vrste podatkov, in sicer:

- sporočevalčev namen (t. i. naklonska razčlemba besedila),⁷

6 Prim.

1. Kaj narediš, ko se na šolskem hodniku zaletiš v sošolca?

Kaj mu rečeš?

Kako mu to rečeš: jezno, veselo ali v zadregi?

Kako se pri tem počutiš?

Zakaj mu to rečeš?

Kdaj se torej opravičimo?

Ali si kdaj videl koga, ki se ni opravičil?

Pripoveduj o tem.

Kaj si si mislil o tem človeku?

Ob kateri priložnosti se vam opraviči učitelj/učiteljica?

(N. Cajhen idr. 2009 a: 75)

7 Prim.

2. Primerjaj naslednje povedi.

Posodi mi radirko.

Prosim, da mi posodiš radirko.

Mi lahko posodiš radirko?

Ali je z vsemi temi povedmi izražena prošnja?

DA

NE

Kateri način je nevljuden?

Katerega po navadi uporabiš ti?

(N. Cajhen idr. 2009 a: 59)

- temo, podteme/ključne besede, bistvene podatke, razmerja med njimi ter tudi manj bistvene podatke (t. i. pomenska razčlemba besedila),⁸
- okoliščine, v katerih je nastalo besedilo (t. i. okoliščinska/pragmatična razčlemba besedila), tj. sporočevalca in naslovnika besedila, sporočevalčevo čustveno stanje, njuno družbeno/čustveno razmerje, kraj in čas nastanka besedila ipd.,⁹
- pomen besed in pomenska razmerja med besedami v besedilu (t. i. besedna razčlemba besedila),¹⁰

8 Prim.

	6. Koliko delov glave je omenjenih? _____
	Naštej jih. _____
	Kaj imata enako roža in podbradek: velikost, barvo ali obliko? _____
	Pojasni odgovor. _____
	Kakšen kljun ima kokoš? _____
	S čim ima pokrito telo? _____

(N. Cajhen idr. 2009 b: 21)

9 Prim.

	7. Komu rečeš <i>teta, stric, gospod, gospa</i> ?
	Kdaj lahko rečeš zdravnici <i>teta Ana</i> ?
	Kdaj lahko rečeš prodajalcu <i>stric Tone</i> ?

(N. Cajhen idr. 2009 a: 50)

10 Prim.

	4. V zvezah povedih podčrtaj besedi z enakim pomenom.
	Maja je bistra deklica. Celo Nuša pravi, da je pametna.
	Neresnica je pogosto izrečena v stiski. Vendar ima laž kratke noge.
	Lekarno so obnovili. Na njej je ostal napis apoteka.
	Mojca je dobila za rojstni dan tri mesece staro mačko. Mucka se zelo rada igra z volno.
	Po hudem deževju se pogosto sprožijo zemeljski plazovi. To se je večkrat zgodilo tudi v Zasavju.

(N. Cajhen idr. 2009 a: 100)

- pomen povedi ter pomenska razmerja v povedi (t. i. upovedovalna/skladenjska razčlemba besedila),¹¹
- tvarne značilnosti besedila (t. i. tvorna razčlemba besedila),¹²

11 Prim.

26. Preberi naslednje zveze povedi ter za vsako poved, kaj narediš najprej in kaj pozneje.

Kupim mleko in kruh. Grem v trgovino.

Umijem si zobe. Pojem večerjo.

Preberem besedilo. Odgovarjam na vprašanja.

Začnem jesti. Umijem si roke.

Ugasnem luč. Zaspim.

Združi obe povedi v eno poved tako, da to začneš s *Ko*. Te povedi napiši na črte.

(N. Cajhen idr. 2009 b: 15)

12 Prim.

19. Prejšnje besedilo o izložbi Male živali primerjaj z naslednjim.

V izložbi trgovine Male živali je 6 slik. Na vsaki sliki je 1 žival. V 1. vrsti sta sliki mačke in papagaja. V 2. vrsti sta sliki hrčka in zajca. Na 5. sliki je želva, na 6. pa riba.

Po čem se ločita besedili: po vsebini, v imenih živali ali v zapisu števil?

Kako so zapisana števila v prvem besedilu (tj. v 18. nalogi): z besedo ali s številko?

Kako pa so zapisana v drugem besedilu (tj. v 19. nalogi)? _____

(N. Cajhen idr. 2009 a: 43)

- jezikovne pojave (npr. vrsto sporazumevanja, besedila, besed in povedi), njihove lastnosti in sestavo ter slovnična, pravorečna, pravopisna in slogovna pravila ter jih poimenujejo s strokovnimi izrazi (t. i. metajezikovna razčlemba besedila).¹³

K razčlenjevanju poslušanega/prebranega besedila spada tudi t. i. vrednotenjska razčlemba besedila, tj. presojanje besedila (učenci povedo/napišejo, kaj menijo o besedilu – npr. o njegovi razumljivosti, resničnosti, zanimivosti, ustreznosti, učinkovitosti, jezikovni pravilnosti ipd.) in utemeljevanje mnenja (učenci povedo, na osnovi česa tako menijo).¹⁴

Zaporedje nalog, ki pripadajo raznim razčlembam, je lahko tudi nekoliko drugačno – odvisno je od konkretnega besedila oz. njegove besedilne vrste, vendar pa v skladu z novim temeljnim ciljem pouka slovenskega jezika ne sme biti na prvem mestu metajezikovne razčlembe.

Ob nekaj besedilih ni vseh vrst razčlemb – tako je npr. pragmatična razčlemba pogosta ob dvogovornih besedilih, tvarna razčlemba pa ob zapisanih besedilih. Vrednotenjska razčlemba je pogosta že v fazi *pred* sprejemanjem (npr. ko učenci obudijo svoje predznanje, spregovorijo o svojih izkušnjah ...); *po* sprejemanju pa jo lahko doda tudi učitelj, če vidi, da

13 Prim.

7. Preberi naslednje besedilo in ga dopolni. (V prvo poved napiši besedi *ponavljajočem se ali enkratnem in opisovalno ali pripovedovalno*.)

Kadar govorimo ali pišemo o _____ preteklem dogodku, tvorimo _____ besedilo. Ker pripovedujemo o dogodku, ki se je že zgodil, so glagoli v _____. Dejanja tega dogodka morajo biti razvrščena tako, kot so v resnici potekala. Pripovedovalno besedilo mora biti razčlenjeno na _____, _____ in _____.

(N. Cajhen idr. 2009 č: 48)

14 Prim. /Učenci poslušajo pogovor./

29. Kako je Andrej pozdravil knjižničarko?

Ali je ravnal prav?

Pojasni odgovor.

Kako se ji je predstavil: samo z imenom, samo s priimkom ali z imenom in priimkom?

Ali je ravnal prav?

Pojasni odgovor.

Ali je knjižničarko tikal ali vikal?

Ali je ravnal prav?

Pojasni odgovor.

(N. Cajhen idr. 2009 a: 90)

učence besedilo posebej pritegne, ali če upošteva zunanje okoliščine obravnave besedila (npr. aktualne dogodke). Metajezikovna razčlemba je pogostejša v višjih razredih osnovne šole; v skladu z učnim načrtom jo uvajamo postopoma v 2. triletju.

Naloge za dano vrsto razčlembe ne smejo biti enolične, temveč morajo spodbujati učence k raznim dejavnostim (npr. k izločanju, izbiranju, povezovanju, dopolnjevanju, odpravljanju napak, tvorjenju vprašanj/miselnih vzorcev/preglednic/besedil ipd.) in v njih sprožati razne vrste miselnih procesov (npr. pomnjenje ali prepisovanje podatkov, sklepanje na podlagi podatkov v besedilu, vrednotenje in uporabo podatkov).

Učenci *po* sprejemanju besedila ne razčlenjujejo le besedila, ki so ga poslušali/gledali/prebrali, temveč tudi potek sprejemanja – to pomeni, da razmišljajo tudi o tem, kaj so delali med sprejemanjem besedila in kako bi si zapomnili čim več podatkov. Tako spoznavajo t. i. strategije sprejemanja besedila (in učenja iz besedila), npr. v besedilu prepoznavajo podteme oz. ključne besede ter bistvene podatke in jih oblikujejo v miselni vzorec (po učnem načrtu za slovenščino naj bi to zmožnost začeli razvijati na začetku 2. triletja).¹⁵

15 Prim.

8. Oglej si naslednji miselni vzorec in ga dopolni s ključnimi besedami.

UPORABNOST <ul style="list-style-type: none"> – jajca – meso 		<ul style="list-style-type: none"> – glava: rdeča roža rdeč podbradek majhne oči koničast, trd kljun
<ul style="list-style-type: none"> – zrnje, zeleni deli rastlin, majhne živali – hrano pogoltne, nato jo melje v mlinčku 		<ul style="list-style-type: none"> – telo: perje in puh majhne, slabo razvite peruti rep iz daljših peres
<ul style="list-style-type: none"> – kmetije in farme – dvorišče (podnevi) in kokošnjak (ponoči) 	<ul style="list-style-type: none"> – petelin oplodi kokoš – koklja vali oplojena jajca – po treh tednih se izvalijo piščanci 	<ul style="list-style-type: none"> – dve nogi: luske štirje prsti s kremplji

(N. Cajhen idr. 2004 b: 23)

Učenje strategij sprejemanja besedila (poleg miselnega vzorca še npr. tvorjenje opornih točk, preglednic ipd.) zahteva postopnost, zato se učenci urijo v njih vsa leta šolanja, in sicer pri vseh predmetih, torej ne le pri slovenščini. (Svetujemo, da učitelj slovenščine obvesti o tem tudi učitelje drugih predmetov.)

Učenci *po* sprejemanju besedila razmišljajo tudi o tem, kako je sporočevalec tvoril besedilo, ter tako spoznavajo in predstavljajo strategije sporočanja in načela uspešnega sporočanja.

1.2.3 Učenci tvorijo (govorijo/pišejo) besedila raznih vrst

Sporočanje oz. tvorjenje besedil poteka v treh fazah, zato je treba posebej izpostaviti dejavnosti *pred* sporočanjem, *med* njim in *po* njem.

Pred sporočanjem učenci izberejo besedilno vrsto in temo besedila (ali pa jim ju določi učitelj). Nato ob zgledu, učiteljevi pomoči ali samostojno izdelajo miselni vzorec: na podlagi besedilne vrste napišejo ključne besede (npr. za opis živali: *zunanost, bivališče, prehranjevanje, razmnoževanje*) ter k njim pripišejo bistvene podatke – pri izbiri teh izhajajo iz teme (npr. *jež*) ter si pomagajo s svojim znanjem in s priročniki (tako opravijo 1. fazo sporočanja). Potem v miselnem vzorcu s številkami zaznamujejo zaporedje ključnih besed, nato pa še bistvenih podatkov ob vsaki ključni besedi; če tako zahteva besedilna vrsta (npr. doživljajski spis, ne pa opis – to je pogosta napaka v navodilih učiteljev), dodajo še uvod in zaključek – torej po vzorcu/modelu naredijo načrt za besedilo (tj. t. i. 2. faza sporočanja).

Med tvorjenjem pretvarjajo miselni vzorec v besedilo (t. i. ubesediljenje oz. 3. faza sporočanja).

Nastalo prvo različico besedila preberejo in jo presojujejo, npr.

- Ali se vsebina navezuje na naslov?
- Ali ima besedilo "rdečo nit"?
- Ali so povedi zaokrožene in razumljive?
- Ali so povedi smiselno povezane?
- Ali besedilo "lepo teče"?
- Ali ima besedilo vse sestavine dane besedilne vrste?
- Ali je besedilo zaokroženo, tj. "ima glavo in rep"?
- Ali se besede večkrat ponovijo?
- Ali sem uporabil knjižne besede?
- Ali sem postavil besede v pravilno obliko?

- Ali je moja pisava berljiva?
- Ali je na začetku povedi velika začetnica?
- Ali je na koncu povedi pravo ločilo?
- Ali so vejice na pravem mestu?

Zaznamujejo in odpravijo napake (4. faza). Nato besedilo še enkrat prepíšejo (5. faza). Če želijo govorno nastopati, besedilo večkrat preberejo in si ga skušajo čim bolj zapomniti, izdelajo pa tudi ponazorila (6. faza).¹⁶

Če sledi govorni nastop (7. faza), učenci nastopajo z besedilno predlogo, tisti z več izkušnjami pa lahko govorno nastopajo samo ob miselnem vzorcu ali drugi nebesedilni predlogi. Govorni nastop brez predloge odstavljamo.

Po tvorjenju zapisanega besedila učenci preberejo besedilo sošolcev oz. poslušajo njihov govorni nastop; nato ga presojujejo. Zapisano besedilo presojujejo tako, kot so presojali svoj osnutek besedila; pri presojanju govornega nastopa pa si lahko pomagajo z naslednjimi vprašanji:

- Ali se je vsebina navezovala na naslov?
- Ali je imelo besedilo "rdečo nit"?
- Ali je besedilo "lepo teklo"?
- Ali je imelo besedilo vse sestavine dane besedilne vrste?
- Ali je bilo besedilo zaokroženo, tj. "ima glavo in rep"?
- Ali so se besede večkrat ponovile?
- Ali je govorec govoril zbornostno?
- Ali je govoril razločno, počasi, glasno, živahno, prepričljivo?
- Ali je gledal poslušalce?
- Ali je bila drža telesa sproščena?
- Ali se je postavil na ustrezno mesto v razredu?
- Ali je ustrezno uporabljal kretnje?
- Ali je bila njegova mimika sproščena in naravna?

¹⁶ Prim.

b) Kaj bi bil rad po poklicu? _____

Opiši ta poklic.

Najprej izdelaj miselni vzorec. Nato napiši besedilo – napiši ga na list papirja ali v svoj zvezek; lahko ga napišeš tudi na računalnik.

Besedilo pošlji učiteljici/učitelju po elektronski pošti, da ti bo povedala/povedal svoje mnenje o njem in ti svetovala/svetoval, kako bi ga lahko izboljšal.

Učenci razmišljajo o tem, kako se tvorili besedilo, tj. kako so se pripravili na pisanje, kako so presojali svoje besedilo ipd. Svojo zmožnost tvorjenja besedila lahko namreč izboljšajo tudi z opisovanjem lastne dejavnosti.

1.2.4 Učenci sistematično razvijajo gradnike/sestavine sporazumevalne zmožnosti

Razvijanje sporazumevalne zmožnosti vključuje razvijanje poimenovalne,¹⁷

¹⁷ Prim.

22. Poimenuj poklice moških oseb. Besede napiši na črte.

(N. Cajhen idr. 2009 b: 61)

upovedovalne/skladenjske,¹⁸ pravorečne,¹⁹ pravopisne,²⁰

18 Prim.

V deželi vzhajajočeg

9. Popravi po zgledu.
~~ki~~
 Japonka, ~~katera~~ je na sliki, je igralka.

To je mesto, katero leži na severu Japonske.

Fant, kateri stoji ob meni, je Japonec.

Lutke, katere nastopajo v japonskem gledališču, vodijo trije ljudje.

Pesmi, katere pojejo v japonskem gledališču, so zelo enolične.

Oskarja je dobil za film, kateri prikazuje Japonsko.

(N. Cajhen idr. 2009 č: 29)

19 Prim.

2. Pravilno napisane besede preberi na glas. Kako si prebral črko e?

a) Črko e sem prebral z glasom e.

b) Črke e nisem prebral z glasom e, temveč z nekim drugim glasom – ta glas imenujemo *polglasnik*.

(N. Cajhen idr. 2009 a: 113)

20 Prim.

26. Povedi prepisi s pisanimi črkami.

MOJA MAČKA MICA IMA RJAVO DLAKO.

_____

_____

V TOREK BOMO ŠLI V KNJIŽNICO PO NOVE KNJIGE.

_____

_____

SESTRA META IN BRAT BOR STA SE RODILA MARCA.

_____

_____

(N. Cajhen 2009 b: 127)

slogovne/pragmatične²¹ in metajezikovne²² zmožnosti ter zmožnosti nebesednega sporazumevanja.²³

1.3 Kako preverjamo/ocenjujemo sporazumevalno zmožnost?

Učitelj preverja in ocenjuje sporazumevalno zmožnost tako, kot jo razvija. To pomeni, da ob novih/neznanih primerih preverja/ocenjuje

- kritično razumevanje dvogovornih in enogovornih besedil,
- tvorjenje dvogovornih in enogovornih besedil in
- razvitost gradnikov/sestavin sporazumevalne zmožnosti.

21 Prim.

16. Katero osebo bi v pismu nagovoril *Spoštovani gospod ali Spoštovana gospa*?

a) Mamo.	d) Župana.
b) Neznanca.	e) Prijatelja.
c) Snažilko.	f) Babico.
č) Bančnega uslužbenca.	g) Strica.

(N. Cajhen idr. 2009 c: 55)

22 Prim.

27. V besedilu *Dvig Makedonije* si ogled glagole. V kateri časovni obliki so?

- a) V sedanjiku.
- b) V pretekliku.
- c) V prihodnjiku.

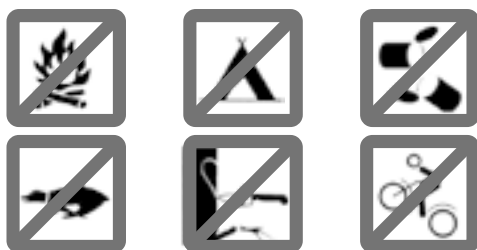
Zakaj so prav v tej časovni obliki? _____

(N. Cajhen idr. 2009 c: 94)

23 Prim.

22. Ob Blejskem jezeru visijo naslednji piktogrami.

Kaj pomenijo?

(N. Cajhen 2009 a: 28)

1.3.1 Preverjanje/ocenjevanje zmožnosti kritičnega razumevanja besedil

Pri preverjanju/ocenjevanju zmožnosti kritičnega razumevanja dvogovornih in enogovornih besedil učencem ponudimo neznana besedila. Učenci v njih prepoznajo okoliščine, v katerih je besedilo nastalo,²⁴ sporočevalčev namen,²⁵ temo,²⁶ ključne besede/podteme in bistvene podatke²⁷ ter logična razmerja med njimi, napovedo nadaljevanje/konec, se znajdejo v besedilu,²⁸ preoblikujejo besedila, presojajo resničnost, zanimivost, ustreznost in razumljivost besedila ter nebesedne prvine besedila in utemeljijo svojo presojo. Na koncu danemu besedilu določijo tudi besedilno vrsto ter svojo odločitev utemeljijo s prepoznavanjem njenih lastnosti. (Tudi če se naloge navezujejo na znano/že obravnavano besedilo, naj imajo učenci to besedilo pred seboj, ne pa, da se od njih pričakuje, da so si to besedilo zapomnili.)

24 Prim.

2. Odgovori na vprašanja.

Kje in kdaj je bila objavljena ta novica? _____

Kdo jo je napisal? _____

25 Prim.

Ali je v tem pismu izražena prošnja, zahvala ali čestitka? _____

S katero besedo je izražena? _____

26 Prim.

2. Primerjaj besedili.

O čem govorita? _____

Katero besedilo je opis živali? _____

Po čem tako sodiš? _____

27 Prim.

3. Za vsak odstavek v opisu živali napiši, o čem govori.

1. in 2. odstavek: _____

3. odstavek: _____

4. odstavek: _____

5. odstavek: _____

28 Prim. /Učenci preberejo odlomek iz telefonskega imenika./

3. Iz odlomka prepisi

a) ime kraja: _____

b) naslov Pionirskega doma: _____

c) telefonsko številko Oddelka za pouk tujih jezikov: _____

č) naslov spletne strani Pionirskega doma: _____

1.3.2 Preverjanje/ocenjevanje zmožnosti tvorjenja besedil

Zmožnost tvorjenja dvogovornih in enogovornih besedil se preverja tako, da učenci tvorijo besedilo dane vrste. Pri vrednotenju njihovega besedila ne vrednotimo le jezikovne (tj. poimenovalne, slovnične, pravorečne oz. pravopisne) pravilnosti besedil, temveč tudi njihovo razumljivost (tj. smiselnost, sovisnost, zaokroženost), ustreznost dani besedilni vrsti (oz. sporazumevalnim okoliščinam), resničnost – torej pazimo tudi na to, ali so povedi in zveze povedi logično zgrajene, ali besedilo "lepo teče", ali se besede/besedne zveze in stavčni vzorci ponavljajo, ali ima besedilo značilno zgradbo dane besedilne vrste, ali vsebuje resnične podatke, ali so bile upoštevane vse faze sporočanja (npr. popravljanje osnutka, prepisovanje, pomnjenje, izdelava ponazoril ipd.) itd.

1.3.3 Preverjanje/ocenjevanje razvitosti gradnikov/sestavin sporazumevalne zmožnosti

Razvitost gradnikov/sestavin sporazumevalne zmožnosti pa preverjamo/ocenjujemo z nalogami, ki se navezujejo na izhodiščno besedilo ali na nove/neznane primere. Učitelj naj pazi na to, da od učencev ne zahteva ponavljanja pravil ali definicij obravnavanih pojmov.

Pri preverjanju/ocenjevanju poimenovalne zmožnosti vrednotimo npr.:

- prepoznavanje pomena besede,²⁹
- rabo večpomenske besede v novih povedih,
- iskanje besede z enakim/nasprotnim/... pomenom,³⁰
- pretvarjanje besedne zveze v tvorjenko,³¹

29 Prim.

6. Obkroži črki pred ustreznima razlagama.

Navidezno zadržana pomeni, da

- a) je zelo zadržana.
- b) je na zunaj zadržana.
- c) je resnično zadržana.
- č) v resnici ni zadržana.

30 Prim.

1. V povedih podčrtaj besede z nasprotnim pomenom.

Ana je bila med poukom zbrana, Karmen pa zelo raztresena.

Lastovice jeseni odletijo na jug, spomladi pa se vrnejo v naše kraje.

31 Prim.

7. Naslednje besedne zveze zamenjaj z eno besedo.

- ta, ki je učen _____
- ta, ki je hudoben _____
- ta, ki je srečen _____

- pretvarjanje tvorjenke v besedno zvezo,³²
- zamenjavo frazema s prosto besedno zvezo in obrnjeno,
- odpravljanje poimenovalnih napak.

Pri preverjanju/ocenjevanju upovedovalne/skladenjske zmožnosti vrednotimo npr.:

- tvorjenje povedi,³³
- razvrščanje povedi v pravilno zapovrstje,
- združevanje in strnjevanje povedi – prepoznavanje logičnega razmerja med povedma in izražanje tega z ustreznim veznikom in predlogom,³⁴
- nadomeščanje ponovljene besede z ustreznim navezovalnikom,³⁵
- odpravljanje slovničnih napak.

Pri preverjanju/ocenjevanju pravorečne zmožnosti vrednotimo npr.:

- doseganje zborne izreke,
- določanje glasovne vrednosti določene črke v besedi.

32 Prim.

6. Opiši pomen naslednjih besed. (Dopolni.)

dolgočasnež	ta, ki je _____
slepec	ta, ki je _____
bolnik	ta, ki je _____

33 Prim.

5. Dopolni povedi.

Medtem ko sem čakal na zdravnika, _____

Medtem ko je zunaj snežilo, _____

Medtem ko sem bral novico, _____

34 Prim.

5. Preberi zveze iz dveh povedi. Povedi v vsaki zvezi smiselno razvrsti, nato pa ju združi v eno poved.

Padel sem kot pokošen. Stopil sem na led.

Ko _____

35 Prim.

6. V naslednjih odlomkih podčrtaj ponovljene besede. Nato prepisi odlomke tako, da ne boš ponavljal besed.

Stržek je ena od najmanjših ptic. Stržek se oglašja zelo glasno. Stržek ima najraje mešane gozdove, rečna obrežja in zarasle vrtove. Stržek si poleg gnezda zgradi več zatočišč za spanje.

_____

_____

Pri preverjanju/ocenjevanju pravopisne zmožnosti vrednotimo npr.:

- prepis povedi iz velikih tiskanih črk v male pisane črke,³⁶
- izbiranje pravilne črke oz. začetnice,³⁷
- zapis števnikov z besedo,³⁸

36 Prim.

4. Besedilo prepisi s pisanimi črkami.

SESTRINA PRIJATELJICA JE PORTUGALKA. KER KATJA NE ZNA PORTUGALŠČINE, MARIA SUSANA PA NE SLOVENŠČINE, SE SPORAZUMEVATA V ANGLEŠČINI.

---

37 Prim.

1. Napiši pravilno začetnico.

Včeraj mi je pisala __eta __agda. Na sprednji strani ovojnice je bilo napisano
(T, t) (M, m)

__ndrej __rom, na hrbtni pa __agda __reznik. V pismu mi je teta sporočila,
(A, a) (G, g) (M, m) (B, b)

da je za rojstni dan dobila __elvico __ivo, in me povabila, naj jo pridem pogledat.
(Ž, ž) (Ž, ž)

Svojo teto, ki jo kličem tudi __edži, imam zelo rad.
(M, m)

38 Prim.

1. Števila napiši z besedo.

V vasi je (1) _____ kulturni dom.

V letošnjem letu je bilo v njem (6) _____ prireditev.

Na vsaki prireditvi je bilo najmanj (96) _____ udeležencev.

V vasi deluje folklorna skupina, ki šteje (24) _____ članov.

Najmlajši član je star (15) _____ let, najstarejši pa 36 _____
_____.

- vstavljanje manjkajočih črk oz. ločil,³⁹
- odpravljanje pravopisnih napak.⁴⁰

Pri preverjanju/ocenjevanju slogovne/pragmatične zmožnosti vrednotimo npr.:

- določanje okoliščin danim besedam/nagovorom/izrekom sporočevalčevega namena,
- ustrezno poimenovanje/nagovarjanje/... v danih okoliščinah,⁴¹
- odpravljanje slogovnih napak,

39 Prim.

14.Vstavi končna ločila.

Kako se lomi svetloba
Prve zimske olimpijske igre so bile leta 1924 v Franciji
Mira, takoj pokliči svojo sestro
Samica pingvina pozimi znese eno jajce
Zakaj pozimi ne zebe ptičev in sesalcev
Jož, to pa ni lepo

40 Prim.

4. Prečrtaj napačno napisane besede in jih napiši pravilno.

prekla, biljka, pentla, bradlja, metlja, čapla, kroglja, mravlja

_____

41 Prim.

4. Obkroži črko pred pravilno trditvijo. V nepravilnih trditvah podčrtaj napako in napiši popravljene trditve.

a) Uradne osebe v telefonskem pogovoru tikamo.

_____

b) V uradnem pogovoru se predstavimo samo z imenom.

_____

c) Uradne osebe pozdravimo enako kot prijatelje, sorodnike, znance.

_____

č) Uradne osebe ogovorimo z *gospa* ali *gospod*.

_____

d) V telefonskem pogovoru besede *prosim*, *oprostite* in *hvala* niso potrebne.

_____

e) V slušalko vpijemo, da nas sogovorec bolje sliši.

_____

- presojanje vljudnosti in učinkovitosti danih jezikovnih prvin in odpravljanje napak.⁴²

Pri preverjanju zmožnosti nebesednega sporazumevanja vrednotimo npr.:

- razumevanje piktogramov/diagramov/preglednic,⁴³
- izdelavo diagramov/preglednic/miselnih vzorcev,⁴⁴
- smiselno uporabo nebesednih spremljevalcev govorjenja/pisanja.

Pri preverjanju/ocenjevanju metajezikovne zmožnosti vrednotimo npr.:

- praktično obvladanje oz. upoštevanje funkcijskih, pragmatičnih, zgradbenih in jezikovnih značilnosti dane besedilne vrste (pri tvorjenju besedila),

42 Prim.

Kako bi bila prošnja *Prosim te, če lahko, enkrat v maju sprejmeš naš razred in nam predstaviš razstavo*
še lahko izražena?

- a) Enkrat v maju _____ naš razred in nam _____ razstavo.
b) Ali ____ enkrat v maju _____ naš razred in nam _____ razstavo?

Katera poved je zelo nevljudna? _____

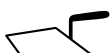
Povej, kako bi se odzvala teta, če bi ji Jurij napisal to poved.

43 Prim.

2. V časopisih ponujajo razne storitve. Piktograme na levi poveži z ustreznim poimenovanjem na desni.

odvoz odpadnega materiala

krovstvo

okna, vrata, zasteklitev balkonov

barvanje, beljenje

gradbeništvo

vodovodna napeljava

44 Prim. /Učenci preberejo besedili./

4. Ob opisu iz 1.naloge tvori miselni vzorec.

- prepoznavanje besedilne vrste (po raznih merilih) in utemeljevanje rešitev,⁴⁵
- odpravljanje slovničnih, pravopisnih in slogovnih napak v besedilu ter utemeljevanje popravkov,⁴⁶
- razumevanje jezikoslovnega izraza,⁴⁷
- poimenovanje izbrane prvine besedila z jezikoslovnim izrazom,
- predstavljanje pomenskih, oblikovnih, zgradbenih ... značilnosti dane prvine besedila (besede, stavka, povedi, zveze povedi).

45 Prim.

6. Preberi besedilo, ki ga je napisal Florijan.

Ob sobotah zelo rad dolgo spim. Ko vstanem, mama po navadi že kuha kosilo. Ko se umijem in oblečem, lahko že sedem za mizo ter s starši in sestro pojem kosilo. Vsako soboto popoldne grem za najmanj eno uro kolesarit, saj je kolesarjenje moj najljubši šport, vendar zanj med tednom nimam dovolj časa. Pozno popoldne se navadno dobimo s sošolci in prijatelji, včasih mečemo žogo na koš, včasih pa igramo nogomet. Ob sobotnih večerih zelo rad gledam filme po televiziji, najraje imam znanstvenofantastične, in grem spat pozneje kot med tednom.

Obkroži.

Je to besedilo opis delovnika? DA NE

Utemelji odgovor.

---

46 Prim.

2. Popravi, kar je narobe in povedi ponovno napiši.

V šoljski knjižnici mi je knjižničarka svetovala knigo Snegulčica in sedem palčkov.

V knigarni na Slovenski cesti sem našel pravlico o Trnulčici.

---

47 Prim.

Dopolni. (Vstavi besedi *nikalne* in *trdilne*.)

V levem stolpcu so _____ povedi, v desnem pa _____ povedi.

2 Predstavitev učnih kompletov

Učni kompleti vsebujejo:

- gradivo za učence, tj. samostojni delovni zvezek (v dveh delih) z rešitvami (v snopiču) ali učbenik in delovni zvezek z rešitvami (v snopiču); rešitve nalog so tudi na spletni strani www.9letka.net/slovenščina;
- gradivo za učitelje, tj. DVD s posnetki besedil za poslušanje/gledanje (in priloženo knjižico z zapisi teh besedil), priročnik za učitelje in letno tematsko pripravo na spletni strani 9letka.net/slovenščina.

2.1 Samostojni delovni zvezek ali učbenik in delovni zvezek

Učenci lahko uporabljajo učno gradivo v obliki samostojnega delovnega zvezka (v dveh delih) – tj. v obliki t. i. delovnega učbenika, v katerega si lahko kaj zapišejo in v katerega lahko vpisujejo rešitve – ali v obliki učbenika in delovnega zvezka. K samostojnemu delovnemu zvezku in k delovnemu zvezku je priložen snopič z rešitvami.

Glede na to, da učenci razvijajo sporazumevalno zmožnost ob besedilih, so avtorice posebno pozornost namenile izboru besedil in njihovi obravnavi. Pri tem so upoštevale učenčevo starost, predznanje, spoznavno in sporazumevalno zmožnost, potrebe, interese itd.

Besedila so bila glede na temo izbrana tako, da so za učence zanimiva in tudi koristna v vsakdanjem življenju, narodnostno in državljansko vzgojna, obravnavajo pa tudi odnose med ljudmi in učence spodbujajo h kritičnemu razmišljanju. Pri izboru teme besedil so se avtorice še posebej zavedale, da besedil pri jezikovnem pouku ne obravnavamo zato, da bi se učenci srečali samo z zanimivo tematiko, temveč zato, da učencem pokažemo pot k čim učinkovitejšemu sprejemanju in tvorjenju besedil raznih vrst. – Raznovrstne teme besedil omogočajo tudi povezovanje slovenščine z drugimi predmeti (prim. medpredmetno povezovanje) in kroskurikularnimi vsebinami.

Za obravnavo so bila izbrana izvirna besedila, torej taka, s katerimi se učenci srečujejo v vsakdanjem življenju. Če želimo, da se učenci naučijo sprejemati in tvoriti besedila določene besedilne vrste, je potrebno, da se srečajo z (vzorčnim) besedilom, ki ima tudi vse odlike te besedilne vrste, tj. mora imeti pravilno sestavo (ta je pri mlajših učencih lahko preprostejša) in mora biti jezikovno neoporečno. Če je bilo zaradi zahtvenosti ali nepravilne sestave ali jezikovnih napak potrebno besedilo popraviti oz. prirediti, je pripomba o priredbi omenjena ob besedilu. V prirejenih oz. popravljenih besedilih pa je ohranjena resnična

oblika besedil (npr. tipične tipografske prvine v publicističnih besedilih ipd.). – Učno gradivo pa v nekaterih nalogah vsebuje tudi besedila z napakami, vendar njihova obravnava vodi prav k odkrivanju teh napak.

Učno gradivo je zasnovano dialoško – avtorice usmerjajo učence v procesu učenja in jih vodijo k znanju. Učenci znanja tako ne sprejemajo od učitelja in tudi ne od piscev učbenika (to bi bil t. i. transmisijski/predavateljski/reprodukcijski pouk, ko učitelj/pisec vseved prenaša znanje učencem in posreduje dokončne interpretacije, učenci pa jih za njim ponavljajo), temveč si z lastno miselno dejavnostjo ter upoštevanjem izkušenj in predznanja sami (z)gradijo znanje o besedilu (in jeziku) ter spozna(va)jo proces sprejemanja in tvorjenja besedil. Predvideno je, da učenci opazujejo, primerjajo, razmišljajo, prepoznavajo, vrednotijo, utemeljujejo, posplošujejo ugotovitve in tako aktivirajo višje miselne procese (sklepajo, povezujejo, uporabljajo znanje) ter ob učiteljevi pomoči oblikujejo "pravila" – za predstavljeno učno gradivo je torej značilen t. i. induktivni način obravnave, tj. od konkretnega/posameznega k splošnemu. Pri takem, tj. pri t. i. transakcijskem oz. kognitivno-konstruktivističnem, pouku je pridobljeno znanje trajnejše in trdnejše (učenci naj bi ga znali uporabiti v novih okoliščinah), samo učenje pa zanimivejše.

Pri takem načinu delu je učiteljeva vloga predvsem usmerjevalna:

- vodi delo, tj. načrtuje ga problemsko in usmerja raziskovalno, pri tem pa upošteva učenčeva pričakovanja, poglede, izkušnje, predznanje in načine razmišljanja,
- načrtuje in izvaja preverjanje in ocenjevanje sporazumevalne zmožnosti učencev,
- spodbuja samostojno in aktivno pridobivanje znanja pri učencih in se z njimi pogovarja o pridobljenem znanju in procesu njegovega pridobivanja, saj je znano, da načrtno razvijanje učenčevih metakognitivnih sposobnosti oz. razumevanje učnega procesa pripomore k osamosvajanju učencev pri učenju (tj. učenje učenja),
- skrbi za prijazne odnose v razredu, saj je za učenje izredno pomembna tudi čustvena dimenzija, in spodbuja sodelovalno učenje, saj znanje ni samo rezultat posameznikovega učenja, temveč tudi socialne interakcije z okoljem.

Učno gradivo vsebuje tudi naloge, povezane z razvijanjem t. i. digitalne zmožnosti učencev; pri nekaterih nalogah učenci iščejo podatke na realnih spletnih straneh ali svoja besedila pošiljajo svojemu učitelju na njegov e-naslov, nekatere enote pa vsebujejo dodatne naloge na spletnem naslovu založbe (www.rokusova-slovenscina.si).

2.2 DVD

Ker je v obravnavo vključeno tudi razvijanje sprejemanja in tvorjenja besedil v slušnem prenosniku (poslušanje in gledanje), so na DVD posnetki besedil določenih besedilnih vrst. DVD-ju za vsak razred je priložena knjižica z zapisi posnetih besedil.

2.3 Priročnik za učitelje

Priročnik za učitelje je samo v elektronski obliki, in sicer sestoji iz dveh delov: iz poglavja *PRIROČNIK ZA UČITELJE – UVOD* (na spletni strani www.9letka.net/slovenščina), ki je skupen za vsa učna gradiva (od 4. do 9. razreda), in iz poglavja *PRIROČNIK ZA UČITELJE – PREDSTAVITEV UČNIH ENOT...* iz samostojnega delovnega zvezka ali učbenika in delovnega zvezka za določeni razred (na spletni strani www.9letka.net/slovenščina).

Vsaka od učnih enot učnega gradiva za dani razred je v Priročniku za učitelje natančno predstavljena v naslednji obliki in zaporedju:

- uvodna predstavitev enote,
- temeljno vprašanje,
- tema enote (in ev. podtema enote), ob njih pa ev. opozorilo in nasvet za obravnavo določene naloge,
- samovrednotenje učenca/učenke,
- samovrednotenje učitelja/učiteljice,
- viri (v nekaj enotah),
- predlog nalog za preverjanje,
- predlog dodatnih besedil (v nekaj enotah).

2.3.1 Uvodna predstavitev učne enote

Uvodna predstavitev v glavi enote vsebuje:

- številko in naslov enote iz učnega gradiva,
- podatek, v katerem delu (prvem ali drugem) in na katerih straneh samostojnega delovnega zvezka (SDZ) ali učbenika (U) in delovnega zvezka (DZ) se nahaja enota,
- predvideno število ur za obravnavo (število ur je orientacijsko – vsak učitelj naj ga prilagodi konkretnim okoliščinam).

2.3.2 Temeljna vprašanja enote

V tem razdelku so navedena temeljna oz. problemska vprašanja, ki jih raziskujejo/rešujejo učenci. (Večinoma jih je več, redko je eno ali sta dve.)

2.3.3 Cilji enote

Cilji posamezne enote izhajajo iz ciljev, navedenih v učnem načrtu za slovenščino v danem razredu devetletne osnovne šole. Zato je poleg razvijanja osebne, narodne in državljanske identitete ter sporazumevalne zmožnosti navedeno tudi razvijanje drugih ključnih zmožnosti, ki jih učenci razvijajo pri reševanju nalog v dani enoti.

2.3.4 Tema enote

Tema enote je navedena v obliki besede ali besedne zveze. Če tema po presoji avtoric (npr. zaradi teoretičnih novosti oz. sprememb v sodobnem jezikoslovju) potrebuje predstavitev/ razlago ipd., je ta dodana kot pojasnilo (npr. o zgradbi določene besedilne vrste).

Pod podrobnejšo predstavitev teme sta pogosto napisana še Opozorilo in Nasvet: prvo opozorja učitelja na morebitne pasti in težave, ki jih imajo učenci, lahko pa tudi učitelj, drugi pa učitelju svetuje, kako naj obravnava določeno nalogo iz enote.

Če ima enota več tem oz. tudi podpoglavja, so poleg temeljne teme na isti način predstavljene tudi teme podpoglavij.

Za delo nasploh pa veljajo naslednji splošni didaktični nasveti:

Splošni didaktični nasveti

- Zaželeno je, da učenci rešijo vse naloge v enoti, in sicer v danem zaporedju, saj je enota zgrajena tako, da jih reševanje zaporednih nalog vodi pri razmeroma samostojnem problemskem in procesnem razvijanju dane zmožnosti.
- Učenci naj samostojno rešujejo naloge (individualno, v dvojicah, v manjših skupinah, frontalno). Učitelj naj spremlja njihovo delo in jim po potrebi pomaga (zlasti pri odločanju o strategiji reševanja naloge).
- Rešitve vsake naloge naj se preverijo, vendar šele po tem, ko so učenci že sami rešili nalogo (ne pa tako, da potekata reševanje in preverjanje hkrati). Učitelj naj v isti uri uporabi razne načine preverjanja rešitev, npr. individualno, frontalno, v dvojicah, s priloženim snopičem *Rešitve*, z interaktivno tablo ipd.

Med preverjanjem rešitev naj spodbuja učence k pojasnjevanju rešitev in k poročanju o svojih napakah oz. težavah pri reševanju. (Za poročanje in pojasnjevanje naj mu ne bo škoda časa.)

- V t. i. frontalnih dialoških nalogah naj pogovor vodi učitelj. Če se njegova vprašanja navezujejo na primer ali besedilo iz učnega gradiva, naj imajo učenci tega pred seboj (da si z njim pomagajo pri odgovarjanju).

Za obravnavo posamezne enote je predvidena raznovrstna dejavnost učencev v več fazah: *pred* sprejemanjem besedila in *med* njim ter *po* njem.

- Za dejavnost pred branjem/poslušanjem/gledanjem besedila je v nekaterih enotah opisana faza motivacije (v nekaterih enotah sta navedeni dve), če ta ni navedena v učnem gradivu. Motiviranje za delo je precej povezano s konkretnimi učenci, zato naj bo učitelj pri tem še posebej iznajdljiv.
- Če ni posebej navedeno, kako učenci berejo besedilo, je mišljeno, da ga berejo tiho. Besedilo naj v celoti preberejo enkrat, ob iskanju podrobnih podatkov v njem pa se bodo k posameznim delom besedila še vračali. Tudi posnetek naj poslušajo/si ogledajo enkrat; če pa si niso zapomnili vseh podatkov, naj ga poslušajo/si ga ogledajo dvakrat (pred drugim gledanjem jih učitelj lahko opozori, na kaj naj bodo posebej pozorni). Poslušanja/gledanja besedila naj učitelj ne prekinja, razen če ni posebej določeno.
- Sprejemanju besedila sledi reševanje številnih nalog, s katerimi učenci razčlenjujejo besedilo (o vrstah razčlemb gl. v pogl. 1.2.2). Zahtevnost nalog v učnem gradivu ni posebej zaznamovana.

Učitelj naj učence navaja na samostojno posploševanje in povzemanje značilnosti obravnavanega pojava – gre za naloge na barvni podlagi. Če učenci niso zmožni sami dopolniti ponujene strokovne razlage, naj jih učitelj/sošolec/sošolka spodbuja k razmišljanju s tem, da jih vpraša, kje v določeni enoti (npr. v kateri nalogi) lahko najdejo manjkajoče podatke. Ko učenci končajo to nalogo, naj učitelj frontalno preveri njihove rešitve.

Učitelj naj sicer frontalno preveri rešitve večine nalog ali pa naj spodbudi učence, da naj to storijo sami s pomočjo *Rešitev*. Manj zmožnim učencem naj pomaga pri reševanju nalog, in sicer s tem, da jih vodi pri opisovanju postopka reševanja naloge; znano je namreč, da učenci, ki ubesedilijo postopek reševanja naloge, uzavestijo strategijo reševanja, hkrati pa pomagajo učitelju, saj mu dajo vedeti, pri čem imajo težave. Ponekod lahko učitelj pomaga učencem tudi tako, da skupaj frontalno rešijo prvi primer. – Učiteljevi odločitvi je

prepuščeno, katero nalogo bo izbral za domače delo. Seveda pa morajo biti domače naloge pregledane.

Učitelj naj pazi na to, da se učenci med pogovori o besedilu, o sebi in svoji zmožnosti sporazumevanja počutijo varne in sproščene, zato naj učencem jasno pove, da ne dovoli nestrpnosti oz. posmehovanja zaradi napačnega ali drugačnega odgovora.

Učitelj naj učence spodbuja k pojasnjevanju rešitev, k utemeljevanju mnenja ipd. S tem imajo učenci po navadi velike težave, učitelji pa tudi – ti zlasti zato, ker zahteva ta del izvedbe veliko časa. Vendar pa za to ne sme biti škoda časa, saj je to višja stopnja razumevanja in sporočanja.

Učitelj naj učence usmerja predvsem v razmišljanje o tem, kako bi izboljšali svoje delo, torej odpravili težave pri sporazumevalnih dejavnostih oz. pri tvorjenju dane vrste besedil; ponudi naj jim tudi svoje predloge. Učence naj usmerja tudi k razmišljanju o prednostih samostojnega dela ter jim napove, da bo to prevladujoča metoda dela pri njegovih urah.

2.3.5 Samovrednotenje učenca/učenke

Ko končamo obravnavo enote, je potrebno, da učenci v pogovoru z učiteljem ovrednotijo svoje zmožnosti, potek dela in sodelovanje s sošolci in učiteljem – dokazano je, da si na ta način utrdijo znanje in uzavestijo svoje delo.

Priporočamo, da učitelj vprašanja, ki so napisana v rubriki *Samovrednotenje učenca/učenke* ob koncu obravnave posamezne enote učencem ponudi v razmislek (npr. ustno, na navadni ali elektronski prosojnici, interaktivni tabli ipd.).

Učenci odgovarjajo na razna vprašanja – nekatera so ozko povezana s temo enote (na nekatera od teh učenci odgovorijo z dopolnjevanjem miselnega vzorca/preglednice/povedi, ki se nahaja na sledeči strani in ga/jo lahko razmnožimo (strani z nepopolnim miselnim vzorcem/preglednico/povedjo sledi stran z rešitvijo). Učitelj ima lahko na prosojnici tako "pomanjkljiv" kot popoln miselni vzorec/poved; učencem najprej pokaže pomanjkljivega/-o in jim naroči, naj ga/jo dopolnijo (učitelj jim pri tem lahko pomaga), nato pa preverijo svojo rešitev npr. tako, da jim učitelj pokaže popolnega/-o. Učenci naj narišejo miselni vzorec na prazen list papirja in tega nato vstavijo v posebno mapo ali pa naj izpolnijo miselni vzorec na fotokopiji, ki jim jo izroči učitelj. Nepopolni in popolni miselni vzorec oz. nepopolna in popolna poved kot pomoč za odgovarjanje na to vprašanje sta natisnjena na koncu vsake enote in ju je dovoljeno razmnožiti.

Nekatera vprašanja v tem razdelku so splošnejša in se ponavljajo v vsaki enoti:

- *Kaj od tega, kar ste delali v tej učni enoti, boš lahko uporabil/-a v vsakdanjem življenju?*
Učenci razmišljajo o uporabnosti pridobljenega znanja.
- *Kako si se počutil/-a pri pouku med obravnavo te učne enote?*
Učenci razmišljajo o svojem počutju in o vzrokih zanj ter spoznajo, da dobro počutje vodi k uspešnemu delu.
- *Kaj ti je bilo najbolj všeč? Kaj ti ni bilo všeč?*
Učenci povedo, kaj jim je bilo všeč oz. kaj jim ni bilo všeč ter zakaj, učitelj pa tako spozna želje svojih učencev.
- *S čim si imel/-a težave?*
Učenci povedo, pri čem (npr. s katero nalogo/dejavnostjo) so imeli težave, zakaj je do njih prišlo in kako bi jih odpravili.
- *Kako si sodeloval/-a s sošolci in sošolkami?*
Presojajo svoje sodelovanje s sošolci in sošolkami, razmišljajo o vzrokih slabega sodelovanja ipd. Tako spoznavajo, da je za uspeh pomembno sodelovanje, učitelj pa spozna odnose med učenci.
- *Kako si sodeloval/-a z učiteljem/učiteljico?*
Presojajo svoje sodelovanje z učiteljem, razmišljajo o vzrokih slabega sodelovanja ipd. Tako spoznavajo sodelovalno vlogo učitelja, učitelj pa izve, kaj si učenci želijo.
- *Kaj bi rad izboljšal/-a?*
Učenci si postavijo cilj – razmišljajo, katere svoje zmožnosti si želijo izboljšati in kako bi to storili. Tako spoznavajo, da se dajo zmožnosti z delom izboljšati.

Na navedena vprašanja učenci lahko odgovarjajo frontalno, lahko pa tudi po skupinah, v dvojicah ali individualno. V zadnjih treh primerih učenci delajo samostojno 5–10 minut, odgovore si lahko tudi zapišejo, nato pa jih ustno predstavijo ter primerjajo ugotovitve.

2.3.6 Samovrednotenje učitelja/učiteljice

Pod tem naslovom je se nahajajo vprašanja, ki naj si jih postavi učitelj po končani obravnavi učne enote. Ta vprašanja so splošna (enaka za vse učne enote) in posebna (povezana z delom v določeni enoti, zato so napisana v posamezni enoti).

Predlagamo, da si učitelj natisne splošna vprašanja, nanje odgovori in izpolnjeni list priloži k svoji učni pripravi ipd. Ugotovitve mu lahko pomagajo pri nadaljnjem delu v istem ali naslednjem šolskem letu.

Splošna vprašanja

- Katera temeljna vprašanja so raziskovali učenci v tej učni enoti?
_____
- Ali so imeli dovolj predznanja za raziskovanje teh vprašanj? DA   NE
Če niso imeli dovolj predznanja,
  - kako sem jim pomagal/-a? _____
  - kaj bi prihodnjič naredil/-a drugače? _____
- Ali so učenci razumeli, kaj pričakujem od njih? DA   NE
Če niso,
  - zakaj ne? _____
  - kako sem jim pomagal/-a? _____
  - kaj bi prihodnjič naredil/-a drugače? _____
- Ali učenci znajo odgovoriti na temeljna vprašanja te učne enote? DA   NE
Če ne,
  - na katero vprašanje ne znajo odgovoriti? _____
  - zakaj ne? _____
  - kaj bi prihodnjič naredil/-a drugače? _____
- Ali so učenci pridobili/nadgradili vse načrtovane zmožnosti? DA   NE
Če niso,
  - katerih niso? _____
  - zakaj? _____
- Ali je pouk potekal dejavno, problemsko in procesno? DA   NE
Če ni,
  - zakaj ne?
  - s čim imam težave? _____
  - kako jih bom odpravil/-a? _____
- Ali je pouk potekal v načrtovanih oblikah dela? DA   NE
Če ni,
  - zakaj ne? _____
  - s čim imam težave? _____
  - kako jih bom odpravil/-a? _____
- Kaj sem preverjal/-a v tej učni enoti? _____
Kako sem to delal/-a? _____
Ali sem učencem med preverjanjem izražal/-a svoje mnenje o njihovem doseganju ciljev in jim svetoval/-a, kako bi izboljšali svoje šibke točke? DA   NE
Če nisem, zakaj? _____

Kaj sem ocenjeval/-a v tej učni enoti? _____

Kako sem to delal/-a? _____

Po katerih merilih sem to delal/-a? _____

– Ali so učenci radi delali z računalnikom? DA NE

Če niso, zakaj? _____

Ali so bili pri tem uspešni? DA NE

S čim so imeli težave? _____

Kako sem jim pomagal/-a pri tem? _____

Kako bom ravnal/-a naslednjič, ko bodo delali z računalnikom? _____

– Ali sem to učno enoto diferenciral/-a za učence s posebnimi potrebami? DA NE

Če sem,

- kako sem to naredil/-a? _____
- kako uspešen/-šna sem bil/-a? _____

Če nisem,

- zakaj? _____
- ali so imeli ti učenci zato kaj težav? DA NE
- ali bom naslednjič ravnal/-a drugače? DA NE

– Ali sem učence usmerjal/-a pri iskanju novih podatkov? DA NE

Če sem, kako? _____

Če nisem, zakaj? _____

– Kaj sem učencem določil/-a za domače delo? _____

Kako sem preverjal/-a njihovo domače delo? _____

Kako sem učencem posredoval/-a svoje mnenje o njihovem domačem delu? _____

2.3.7 Viri

Ta rubrika vsebuje podatek o tem, kje so bila objavljena besedila, uporabljena v rubrikah *Predlog nalog za preverjanje* in *Predlog dodatnih besedil*.

2.3.8 Predlog nalog za preverjanje

Ko končamo obravnavo učne enote, je potrebno, da učenci preverijo svoje zmožnosti; za to so pripravljene naloge in učitelj jih lahko razmnoži. Ker jih je več, kot je potrebno za eno preverjanje zmožnosti (v redkih primerih sta celo dva predloga nalog za preverjanje), naj jih učitelj izbira (lahko jih uporabi za celostno ali pa le za delno preverjanje).

V t. i. besedilnih enotah prevladujejo naloge za sprejemanje besedila (priporočamo, da je fotokopirano besedilo na posebnem listu); učenci pa naj tudi tvorijo besedila (naloge za tvorjenje besedila vsebuje učno gradivo).

2.3.9 Predlog dodatnih besedil

Če učitelj želi pripraviti nove naloge, mu priročnik v nekaj enotah ponuja še eno besedilo.

VIRI

- N. Cajhen idr. (2009 a): *Gradim slovenski jezik 4*, samostojni delovni zvezek za slovenščino v 4. razredu osnovne šole (posodobljena izdaja), 1. del. Ljubljana: Založba Rokus-Klett.
- N. Cajhen idr. (2009 b): *Gradim slovenski jezik 4*, samostojni delovni zvezek za slovenščino v 4. razredu osnovne šole (posodobljena izdaja), 2. del. Ljubljana: Založba Rokus-Klett.
- N. Cajhen (2009 c): *Slovenščina za vsakdan 7*, samostojni delovni zvezek za slovenščino v 7. razredu osnovne šole (posodobljena izdaja), 1. del. Ljubljana: Založba Rokus-Klett.
- N. Cajhen (2009 č): *Slovenščina za vsakdan 7*, samostojni delovni zvezek za slovenščino v 7. razredu osnovne šole (posodobljena izdaja), 2. del. Ljubljana: Založba Rokus-Klett.

LITERATURA

- M. Bešter Turk (2003): *Obravnava zapisanega neumetnostnega besedila pri pouku slovenščine kot materinščine*. V: M. Ivšek (ur.), *Pogovor o prebranem besedilu* (Zbornik Bralnega društva Slovenije). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. 20–32.
- M. Bešter Turk (2003): *Sodobno pojmovanje pismenosti in pouk slovenskega jezika*

v šolah v Republiki Sloveniji. V: Krakar Vogel, Boža (ur.), *Slovenski jezik, literatura in kultura v izobraževanju, 39. seminar slovenskega jezika, literature in kulture : zbornik predavanj*. Ljubljana: UL FF. 57–81.

M. Križaj Ortar (2006): *Učenčeva sporazumevalna zmožnost v slovenščini. Vzgoja in izobraževanje* 39/1. 69–71.

M. Križaj Ortar, M. Bešter Turk idr. (2008): *Na pragu besedila 1*, učbenik za slovenski jezik v 1. letniku gimnazij, strokovnih in tehniških šol (posodobljena izdaja). Ljubljana: Založba Rokus-Klett.

M. Križaj Ortar, M. Bešter Turk (2003): *Sodobni pouk slovenskega jezika v šolah v Republiki Sloveniji*. V: S. Gajda, A. Vidovič Muha (ur.), *Współczesna polska i słoweńska sytuacja językowa/Sodobni jezikovni položaj na Poljskem in v Sloveniji*. Opole: Uniwersytet Opolski/Univerza v Ljubljani. 481–495.

B. Marentič Požarnik (ur.) (2004): *Konstruktivizem v šoli in izobraževanje učiteljev*. Ljubljana: Center za pedagoško izobraževanje Filozofske fakultete.

S. Pečjak (1995): *Ravni razumevanja in strategije branja*. Trzin: Different.

S. Pečjak (2001): *Zakaj uporaba bralnih strategij povečuje bralno/učno učinkovitost?*

V: Ivšek, M. (ur.), *Različne vrste branja terjajo razvijanje različnih bralnih strategij* (Zbornik Bralnega društva Slovenije). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. 33–41.

S. Pečjak, A. Gradišar (2002): *Bralne učne strategije*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

L. Plut Pregelj (2003): *Učbenik usmerja učenca k razmišljanju. Slovenščina v šoli*, št. 1, 7–12, št. 2, 6–11.

Učni načrt. Slovenščina (2002). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

M. Valenčič Zuljan (2002): *Kognitivno-konstruktivistični model pouka in nadarjeni učenci*. Pedagoška obzorja, št. 3–4. 3–12.

PREDSTAVITVE UČNIH ENOT ZA VSAK POSAMEZNI RAZRED
so na spletni strani 9letka.net/slovenscina.